

2022-04-07
N2020/02723

Näringsdepartementet

Fyrskippet Offshore AB
Ombud: Advokaten Madeleine Edqvist
m.fl.
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 42 91
203 14 Malmö

Ansökan om tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln att utforska kontinentalsockeln i Bottenhavet

Regeringens beslut

Regeringen meddelar med stöd av 3 § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln (KSL) tillstånd för Fyrskippet Offshore AB (bolaget) att utforska kontinentalsockeln inom Sveriges ekonomiska zon i Bottenhavet inom det område som framgår av *bilagan*.

Tillståndet gäller i tre (3) år från och med dagen för beslutet.

Verksamheten ska utövas på det sätt som anges i detta beslut, i ansökan med bilagor och eventuella kompletteringar samt enligt vad bolaget i övrigt har åtagit sig i ärendet.

För tillståndet gäller följande villkor.

Information, samråd m.m.

1. Försvarmakten, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Sjöfartsverket och Sveriges geologiska undersökning (SGU) ska informeras minst sex (6) veckor innan undersökningsarbeten påbörjas beträffande
 - uppskattad arbetstid,
 - position för undersökningarna, och
 - kontaktuppgifter till den enhet som utför undersökningarna.

Informationen i första stycket ska lämnas till Försvarmakten via e-post ms-opavd-tillstand@mil.se, till Länsstyrelsen i Gävleborgs län via e-post

gavleborg@lansstyrelsen.se, till Länsstyrelsen i Uppsala län via e-post uppsala@lansstyrelsen.se, till Sjöfartsverket via e-post ufs@sjofartsverket.se och till SGU via e-post sgu@sgu.se.

2. Samråd ska ske med Försvarmakten, Sjöfartsverket, Trafikverket och Transportstyrelsen senast fyra (4) veckor innan undersökningarna påbörjas beträffande sådana särskilt säkerhetshöjande åtgärder som kan krävas när undersökningsarbeten sker i närheten av sjötrafiktäta områden såsom riksintresseklassade farleder, djupvattenleder och trafiksepareringssystem samt för att minimera påverkan på Försvarmaktens insats- och övningsverksamhet. Eventuella sjösäkerhetshöjande åtgärder ska bekostas av bolaget.
3. Försvarmakten och Sjöfartsverket ska i så god tid som möjligt, dock senast fyra (4) veckor innan undersökningarna påbörjas, informeras om
 - tidpunkterna för arbetenas start och avslutande,
 - vilka åtgärder som avses utföras enligt tillståndet,
 - vilken metod som ska användas (släpad eller skrovfast utrustning), samt
 - vilka fartyg, med angivande av anropssignal, som används.

Informationen i första stycket ska lämnas via adresserna i villkor 1.

4. Sveriges Fiskares Producentorganisation, Producentorganisationen Kustfiskarna Bottenhavet samt Swedish Pelagic Federation ska fortlöpande hållas informerade om när och var undersökningarna kommer att utföras så att potentiell påverkan på fisket minimeras.

Kulturmiljö och marin arkeologi

5. Undersökningarna ska vara utformade så att de kan utgöra underlag för prövning av eventuell kulturmiljöpåverkan. Marinarkeologisk expertis ska anlitas vid utformning av undersökningarna samt för granskning av resultatet.

Skyddsåtgärder avseende marina däggdjur och fisk

6. Vid undersökningar med undersökningsutrustning som avger ljud med frekvenser understigande 200 kHz ska mjuk uppstart tillämpas. För det fall att utrustningen av tekniska skäl inte medger mjuk uppstart ska denna startas först efter utrustning som medger sådan uppstart. Mjuk uppstart

ska även tillämpas efter avbrott längre än fyrtio (40) minuter.
Försiktighetsmått enligt detta villkor ska dokumenteras.

Uppgiftslämnande

7. När undersökningarna har avslutats ska kopia av all insamlad geologisk och geoteknisk information från svenskt kontinentalsockelområde, såväl rådata som tolkningar och sammanställningar, i den utsträckning lagen (2016:319) om skydd för geografisk information inte hindrar det, tillställas SGU i format som myndigheten godkänner. Innan information översänds ska kontakt tas med SGU via e-post sgu@sgu.se.
8. Efter avslutade undersökningar ska uppgifter om havsdjup som erhållits vid undersökningarna rapporteras till Sjöfartsverket för uppdatering av Sveriges nationella djupdatabas och sjökort. Innan information översänds ska kontakt tas med Sjöfartsverket via e-post ufs@sjofartsverket.se.

Utrustning

9. Förlorad geoteknisk och geofysisk utrustning ska så långt som möjligt och rimligt återhämtas. Instrument eller annan utrustning får inte lämnas kvar efter undersökningstidens utgång. Vid arbeten i vatten ska i första hand biologiskt nedbrytbara kemiska produkter användas. Nedskräpning i samband med arbetet får inte ske.

Övrigt

10. En kopia av tillståndsbeslutet ska finnas tillgänglig ombord på de fartyg som bedriver undersökningsverksamhet med stöd av tillståndet och ska efter anmodan från svensk myndighet kunna uppvisas.

Erinringar

Regeringen erinrar om att tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter och villkor för tillstånd enligt KSL, förutom vad gäller 15 c § KSL, utövas av SGU.

Regeringen erinrar om att det i säkerhetsskyddslagen (2018:595) finns bestämmelser om säkerhetsskyddsklassificering av uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet.

Regeringen erinrar om att det även kan krävas andra tillstånd för utförande av de aktuella undersökningarna och därmed sammanhängande verksamhet.

Ärendet

Bolaget ansökte den 13 november 2020 om tillstånd enligt 3 § KSL att utforska kontinentalsockeln inom Sveriges ekonomiska zon i Bottenhavet. Syftet med undersökningarna är att undersöka förutsättningarna för en havsbaserad vindkraftspark. De planerade undersökningarna omfattar geofysiska undersökningar, geotekniska undersökningar, miljöundersökningar samt undersökningar av eventuell förekomst av oexploderad ammunition.

De geofysiska undersökningarna omfattar sonarundersökning, magnetfältundersökning samt seismisk undersökning. De geotekniska undersökningarna omfattar spetstrycksondering samt sedimentprovtagning. Miljöundersökningarna omfattar dropvideo-undersökning samt havsbottenprovtagning med bottenhugg. För undersökning av förekomsten av oexploderad ammunition används metoden magnetometri. Undersökningarna beräknas pågå under sammanlagt några månader. De geofysiska undersökningarna beräknas pågå i ca 10–15 veckor. Miljöundersökningarna beräknas pågå i ca 1–2 veckor. De geotekniska undersökningarna beräknas pågå i ca 5–6 veckor.

Regeringen gav den 28 januari 2021 SGU i uppdrag att bereda den aktuella ansökan om tillstånd genom att inhämta underlag och remittera ansökan samt avge ett förslag till beslut till regeringen.

SGU föreslår i sin redovisning av beredningsuppdraget att regeringen beviljar sökt tillstånd och anför i huvudsak följande. Tillståndets giltighetstid bör begränsas till fem år efter det att tillståndsbeslutet har meddelats. Ingen av remissinstanserna har motsatt sig att tillstånd meddelas. Bolaget har bemött remissinstansernas synpunkter och justerat de föreslagna villkoren i huvudsak efter de synpunkter som har inkommit. Det bedöms inte nödvändigt att föreskriva något särskilt villkor om hänsynstagande till lekperiod för strömming. Mot bakgrund av vad som framkommit om de planerade undersökningarna och deras omfattning saknas det skäl att ifrågasätta deras tillåtlighet. Vid en samlad bedömning anses kraven i KSL och miljöbalken vara uppfyllda och tillstånd bör därför meddelas.

SGU remitterade bolagets ansökan till *Försvarmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, Kustbevakningen, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Sjöfartsverket, Statens jordbruksverk, Statens maritima och transporthistoriska museer, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Trafikverket, Transportstyrelsen och Naturskyddsföreningen.*

Naturvårdsverket, Statens maritima och transporthistoriska museer och *Naturskyddsföreningen* har inte hörts av.

Kammarkollegiet, Statens jordbruksverk och *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* har inga synpunkter på ansökan.

Försvarmakten har inget att erinra gällande ansökan och anför i huvudsak följande. Det föreslagna villkor 2 bör justeras så att även *Försvarmakten* informeras senast tre veckor innan undersökningsarbetena påbörjas. Information om tid, när undersökningsarbeten påbörjas och avslutas, position och kontaktuppgifter till de bolag som utför undersökningarna bör lämnas till *Försvarmakten*.

Havs- och vattenmyndigheten har inget att erinra mot att ansökt tillstånd lämnas och anför i huvudsak följande. Föreslagna skyddsåtgärder för säl bedöms som tillräckliga och bör föreskrivas som villkor. Utföraren som använder utrustningen i fält behöver vara fullt medveten om de villkor som gäller för verksamheten. Vissa undersökningsmetoder såsom sub-bottom profilering skapar mycket höga impulsiva undervattensljud och bör användas restriktivt för att inte störa djur i onödan. Det kan finnas känsliga arter i området och det är därför viktigt att hålla nere bulleralstrande verksamhet så långt som möjligt. Att yrkesfiskets organisationer ska informeras om verksamheten välkomnas. Myndigheten önskar ta del av GIS-datan för sökt projektområde för internt bruk.

Kustbevakningen anför i huvudsak följande. För bolagets föreslagna villkor 3 avstyrks att samråd genomförs med *Kustbevakningen*, då *Kustbevakningen* inte ansvarar för sjösäkerhetshöjande åtgärder. För bolagets föreslagna villkor 4 bör *Kustbevakningen* utgå som mottagare av information, då *Kustbevakningen* inte är tillsynsmyndighet. Det som redan framgår av författning bör inte tas in som tillståndsvillkor.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län bedömer att ansökan kan bifallas och anför i huvudsak följande. Bolagets föreslagna giltighetstid om sex år är en lång tidsperiod i relation till undersökningarnas angivna omfattning. En motivering till den föreslagna giltighetstiden behövs. Bolaget uppmanas följa Riksantikvarieämbetets anvisningar i Rekommendationer för marin arkeologisk sonarkartering. Det är viktigt att undersökningarna genomförs på ett sådant sätt att de kvalitetsmässigt utgör ett tillräckligt underlag i en eventuell kommande prövning. Båttrafik rekommenderas undvikas i områden grundare än 20 meter i Natura 2000-områden om detta är möjligt. Om mjuk uppstart används har djuren en möjlighet att förflytta sig längre bort, där de inte skadas. Fiskar verkar inte ha en lika tydlig undvikanderespons gentemot ljud som däggdjur. Då bolaget inte har specificerat ljudnivån för den seismiska undersökningen på ett sådant sätt att länsstyrelsen kan bedöma om risk för skador föreligger samt då området omfattar kända strömmingsområden bör den seismiska undersökningen ej ske under strömmingens lekperiod, som varierar beroende på population. Hänsyn behöver tas till både vår- och höstlekande strömming då kunskap om populationernas utbredning saknas. Bolaget kan alternativt komplettera med uppgifter som tydliggör vilken risk det föreligger för ljudpåverkan på strömming. Det är önskvärt att biologiska data samlas in på ett sådant sätt att den i framtiden går att leverera till databasen Sharkweb hos Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Det finns inga indikationer på att militär materiel skulle finnas i det aktuella området. Vid utförandet av undersökningarna behöver hänsyn tas till sjöfart så att den kan bedrivas på ett säkert sätt. Vid prövningen ska hänsyn tas till de i havsplanen utpekade beteckningarna E, f och n. För prövningen av undersökningstillståndet torde hänsynen till naturvärden vara viktig och behov av eventuella villkor för detta kan finnas.

Länsstyrelsen i Uppsala län ser behov av dels vissa kompletteringar och tillägg i delar av miljökonsekvensbeskrivningen, dels villkor för verksamheten. Ansökan bör kompletteras med en bedömning av risk för påverkan på de närliggande Natura 2000-områdenas utpekade naturtyper och arter samt en redovisning av eventuella försiktighetsåtgärder och förslag till villkor för att minska sådan påverkan. Ett nytt villkor behövs som reglerar båttrafiken genom Natura 2000-områdena vid Finngrundet. Större fartyg kan orsaka bottenerosion ner till tjugo meters djup vilket riskerar att skada bottenhabitatet. Vid undersökningarna bör därför båttrafik undvikas i områden grundare än 20 meter i Natura 2000-områdena Finngrundet östra,

norra och västra banken. Kunskapsunderlaget bolaget hänvisar till är inte tillräckligt för att göra bedömningen att området saknar värden för fåglar med hänvisning till isförhållanden, förekomst av blåmussla och närhet till alkfågelkolonier. Länsstyrelsen känner dock inte till något bättre underlag. Det stämmer inte att det planerade undersökningsområdet ofta är istäckt under vintern. Seismiska undersökningar bör som en försiktighetsåtgärd inte genomföras under perioder när mycket strömning samlas i området, av hänsyn till att fisken har en hög känslighet för ljud. Även länsstyrelserna i Uppsala och Gävleborgs län bör informeras innan undersökningsarbetena påbörjas, då länsstyrelserna har ansvar för tillsyn och s.k. Natura 2000-prövning. Förslaget till villkor 5 om mjuk uppstart tillstyrks, skyddsåtgärden måste genomföras noga och utan undantag för att minska risken för hörselskador på säl. Ett ytterligare villkor önskas om att biologiska data samlas in och organiseras på ett sådant sätt att det går att leverera till Svenskt HavsARKiv (SHARK) vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Riksantikvarieämbetet anför i huvudsak följande. Bolagets förslag till villkor om undersökningarnas utformning till hänsyn för eventuell kulturmiljöpåverkan välkomnas och bör föreskrivas i regeringens beslut.

Sjöfartsverket anför i huvudsak följande. En mycket viktig aspekt vid val av lokalisering av fasta installationer till havs, som vindkraftsparker, är sjötrafiken i aktuellt område. Det planerade undersökningsområdet ligger helt över fartygsstråk 52. Det riksintresseklassade fartygsstråket har en viktig funktion för Sveriges sjötransportsystem, är trafikerat av internationell handelssjöfart och bör därför värnas. En vindkraftspark skulle troligen ha stor påverkan på både tillgängligheten och sjösäkerheten för sjötrafiken i fartygsstråket. Det planerade undersökningsområdet är inte en lämplig lokalisering av en havsvindkraftspark ur ett sjöfartsperspektiv. De planerade undersökningarna är dock av tillfällig art och påverkan av dessa på sjötrafiken blir troligen liten. Själva undersökningstillståndet kan därmed med ovan nämnda reservationer medges i enlighet med ansökan. Sjöfartsverket bör informeras senast sex veckor innan undersökningsarbetet påbörjas, för att hinna informera även internationell sjöfart.

Trafikverket anför i huvudsak följande. Det planerade undersökningsområdet överlappar med riksintresse för sjöfart, farled 52. Det är positivt att bolaget uppmärksammat riksintresset i sin ansökan. Trafikverket bör vara en del av

samrådet gällande om särskilda åtgärder behöver vidtas till följd av att farleden är av riksintresse. Det är oförenligt med riksintresse för sjöfarten att placera havsbaserad vindkraft i farled av riksintresse.

Transportstyrelsen har inget att invända mot att tillstånd ges och anför i huvudsak följande. Ansökan är något motsägelsefull då bolaget bedömer att farleder och sjöfart inte påverkas, samtidigt som det konstateras att ett riksintresse för sjöfart löper rakt igenom undersökningsområdet. Det är viktigt att sjöfartsrelaterade risker beaktas och att det finns en plan för hur dessa kan hanteras, särskilt vid geotekniska undersökningar med fartyg som ligger stilla på stationära positioner i området. Bolagets förslag till villkor som hanterar detta välkomnas.

Bolaget har beretts tillfälle att yttra sig och anför i huvudsak följande. De synpunkter som framförts av remissinstanserna noteras och kommer i relevanta delar beaktas för den ansökta verksamhetens utförande. Villkorsförslagen justeras utifrån Försvarmaktens, Kustbevakningens, Länsstyrelsen i Uppsala läns och Sjöfartsverkets synpunkter. Samtliga utförare av undersökningsarbetena kommer ha kunskap om tillståndet och villkoren. De anvisningar som anges i Riksantikvarieämbetets handbok Rekommendationer för marinarkeologisk sonarkartering avses följas. Fartyget som kommer att användas är av mindre modell och bedöms inte orsaka bottenerosion.

En kompletterande expertbedömning i frågan om påverkan på strömming visar att undersökningarna inte kommer få betydande konsekvenser för strömming i området. I möjligaste mån kommer seismiska undersökningar undvikas i närheten av Natura 2000-områden under strömmingens lekperiod. Mjuk uppstart kommer att användas. Förslaget om att samla in och organisera biologiska data på ett sådant sätt så att det går att leverera till Svenskt HavsARKiv vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut accepteras med förbehållet att datan kommer delas först när tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon har erhållits för att uppföra en vindkraftspark inom undersökningsområdet. Villkorsförslaget om kulturmiljö och marinarkeologi bör justeras till att endast gälla om de aktuella undersökningarna utförs för att undersöka marinarkeologiska fynd och lämningar, och att marinarkeologisk expertis endast då ska behöva anlitas.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen får enligt 3 § KSL meddela tillstånd för annan än staten att genom geofysiska mätningar, borrhning eller på annat sätt utforska kontinentalsockeln och att utvinna naturtillgångar från denna. Ett tillstånd ska avse ett bestämt område och en viss tid.

Av 3 a § KSL framgår att vid prövning av tillstånd att utforska kontinentalsockeln tillämpas de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken.

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet bästa möjliga teknik användas.

Enligt 4 § KSL ska ett tillstånd att utforska kontinentalsockeln förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt, såsom att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter, främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser samt trygga säkerheten.

Regeringen bedömer i likhet med SGU att de undersökningar som ansökan omfattar uppfyller de krav som ställs i KSL och 2 kap. miljöbalken, om tillståndet förenas med villkor, bl.a. till skydd för marina däggdjur och fisk. Det är inte helt klart när tidsperioden för strömmingens lekperiod infaller. Eftersom bolaget har åtagit sig att i möjligaste mån undvika att utföra seismiska undersökningar i närheten av Natura 2000-områden under strömmingens lekperiod, bedömer regeringen i likhet med SGU att ytterligare skydds begränsningar inte är påkallade. Regeringen bedömer även i likhet med SGU att det inte är påkallat med ytterligare villkor angående risken för bottenerosion samt insamlingen av biologisk data. Utredningen i ärendet ger inte heller anledning att anta att någon miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken skulle överträdas. Regeringen bedömer att tre år är en lämplig tillståndstid. Sammanfattningsvis bedömer regeringen att ansökan ska beviljas och tillståndet gälla för den tid samt förenas med de villkor som anges under rubriken Regeringens beslut.

På regeringens vägnar

Karl-Petter Thorwaldsson

Carin Lundberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/SSK
Utrikesdepartementet/FMR och GA
Försvarsdepartementet/MFI, RS, SI och SUND
Finansdepartementet/BA
Miljödepartementet/ME och NM
Kulturdepartementet/KL
Infrastrukturdepartementet/E, TM och US
Försvarsmakten
Havs- och vattenmyndigheten
Kammarkollegiet
Kustbevakningen
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Sjöfartsverket
Statens jordbruksverk
Statens maritima och transporthistoriska museer
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
Trafikverket
Transportstyrelsen
Naturskyddsföreningen

Bilaga till beslut I 4 vid regeringsammanträde den 7 april 2022

